

Als de twijgen zacht worden weet je dat de zomer er aan komt

Eerste advent

Inleiding

Hoe ver is de nacht?

En wanneer breekt het licht door – wordt het dag?

Een oude rabbi, zegt het verhaal, vroeg eens aan zijn leerlingen:
Hoe kun je het moment bepalen,
waarin de nacht ten einde is en de dag begint?

Is het 't moment als je uit de verte
een hond van een schaap kunt onderscheiden?,
vroeg één van zijn leerlingen.

Nee, zei de rabbi

Is het als je van verre
een dadelboom van een vijgenboom kunt onderscheiden?
vroeg een ander

Nee, zei de rabbi

Maar wat dan?
vroegen de leerlingen

Het is als je in het gezicht van een ander mens kunt kijken
en daarin je zuster of je broeder ziet.
Tot dat moment is de nacht nog bij ons.

Vandaag zullen we het hebben over de nacht waarin de eerste tekenen van de dag zichtbaar worden – voor wie het wil zien.

In Marcus 13, waaruit we straks een stuk zullen lezen, wordt hetzelfde op een andere manier gezegd. Vrij vertaald: Er zullen verschrikkingen komen, maar laat je daardoor niet van de wijs brengen. Let op de twijgen. Als die zacht worden en uitbotten, weet je dat de zomer er aan komt.

Je kan eraan voorbijlopen of je kunt het zien, voelen. Daarover gaat het vandaag.

In het nieuws

Zo meteen horen we in het evangelie, hoe allerlei verschrikkingen de aarde treffen. Dit luidt, volgens die tekst, de vernietiging van de aarde in, maar gelovige mensen hoeven niet te wanhopen, want dit is ook de voorbode van de komst van de Messias, de Mensenzoon.

Anno 2014 zien we weer allerlei rampspoed.

Ik denk dan met name aan de ebola epidemie in West-Afrika,
het neerstorten van vlucht MH 17,

De strijd tegen moslimgroeperingen als Boko Haram en IS,

De slachtoffers die gevallen zijn bij de conflicten in de Oekraïne, de Gazastrook, en Zuid Soedan, of de drugsoorlog in Mexico.

Alle vluchtelingen, of ze nou in kampen zitten, of in gammele bootjes op de Middellandse Zee, of uitgeprocedeerd hier in Nederland.

Te midden van deze crises gaan wij ons opmaken voor de geboorte van de Mensenzoon.

Zien wij al licht? Zien wij al knoppen in het dorre hout? Zien wij toekomst?

Lezing: Marcus 13, 14-37

Maar in die dagen na de verschrikking zal de zon verduisterd worden, en de maan haar licht niet meer laten schijnen, en zullen de sterren van de hemel vallen en de hemelse machten wankelen.

En dan zal men de Mensenzoon op wolken zien komen, met veel macht en heerlijkheid.

Dan zal Hij de engelen uitzenden en zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het uiteinde van de aarde tot aan het uiteinde van de hemel.

Leer van het beeld van de vijgenboom: als zijn twijgen zacht worden en zijn bladeren zich ontvouwen, dan weten jullie dat de zomer in aantocht is.

Zo moeten jullie ook weten: wanneer je deze dingen ziet gebeuren, dan staat het vlak voor de deur.

Ik verzeker jullie, deze generatie gaat niet voorbij voordat dit allemaal gebeurd is. Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen niet voorbijgaan.

Maar wanneer die dag of dat uur aanbreekt, weet niemand, de engelen in de hemel niet, de Zoon niet, maar alleen de Vader.

Kijk uit, wees waakzaam. Want je weet niet wanneer het moment daar is. Het is als met iemand die naar het buitenland is, zijn huis heeft achtergelaten en het beheer heeft overgedragen aan zijn knechten, ieder zijn eigen taak, en aan de poortwachter heeft opgedragen om waakzaam te zijn.

Wees dus waakzaam, want je weet niet wanneer de heer des huizes komt, 's avonds laat of midden in de nacht of bij het kraaien van de haan – of bij het eerste ochtendlicht, zodat hij niet onverwacht komt en jullie in slaap vindt. Wat Ik jullie zeg, zeg Ik tegen iedereen: 'wees waakzaam.'

Overweging

Wanneer komt de nacht ten einde?

Het lijkt niet zo moeilijk om de nacht met elkaar te beschrijven.

De nacht kennen we.

Het was voor Einar, Bert en mij niet moeilijk om de rampen van het afgelopen jaar op te noemen. Ebola, MH17. En dan hebben we nog niet gepraat over de rampen die u privé overkwamen. We zouden er in verdrinken. In alle narigheid.

En ik zou ze de kost niet willen geven die er in verdrinken. De narigheid van de wereld trekt aan ons. En je moet wel heel oppervlakkig leven om niet geraakt te worden door alles wat er fout gaat.

We zijn de eersten niet die daar bij stil staan.

In de vroege kerk waren ze er al mee bezig.

Ik heb er een preek van Augustinus op nagelezen.

Hij leefde in de 4e eeuw na Christus. Hij schrijft over de rampen, die goede en kwade mensen overkomen. En hij schrijft dat gelovigen en ongelovigen onder de indruk komen. Beide. Beide lijden. Maar dat gelovigen het einde blijven verwachten.

Misschien is dat wel de essentie van advent. De oude kerk heeft gekozen om te spreken van een nieuw begin. Het jaar loopt ten einde. Vorige week hebben we een punt gezet. Vandaag beginnen we opnieuw.

En traditioneel staan er dan lezingen op het rooster als die van vandaag. Lezingen waarin de rampen over elkaar buitelen. Jezus leefde in een roerige tijd. Roeriger dan die van ons? Ach, er is niet veel veranderd. Rampen en andere ellende zijn er steeds weer. Oorlogen. Mensen die elkaar vermoorden. Christenen hebben steeds gezegd: wat Jezus daar zegt, dat herkennen we. Dat gebeurt vandaag. De eeuwen door hebben ze het gezegd. En zo is het. De vluchtelingen staan bij ons op de stoep. Zwangere vrouwen. Mannen, kinderen.

En dan is het gevaar dat we bij die rampen blijven hangen. Dat het allemaal zo verschrikkelijk is dat we opgeven. Berusten. Zeggen: het is niet goed en het wordt niet goed. Kijk om je heen de mensen deugen niet.

Jezus gaat daar dwars tegen in en zegt: wees waakzaam. Blijf niet hangen bij de rampen. Het gaat om het nieuwe begin. Om de vijgenboom die uitloopt. Om de bladeren die groeien gaan. We mogen best aan Jezus zelf denken. Met kerst zullen we niet voor niets zingen van de roos die ontloken is. Advent is bedoeld om de aandacht te focussen. Om het kijken te oefenen. Om te voelen. De oren te spitsen. Om al onze zintuigen te activeren. Rampen zijn evident. De vijgenboom krijgt bladeren zonder dat we er erg in hebben.

We willen elkaar dit jaar moed in spreken. Samen naar de vijgenboom te kijken. Naar de vijgenboom in ons leven. In dat kader roep ik u op om na de dienst na te denken over de hoopvolle momenten die u ziet. Er is niet alleen maar narigheid. Het is de kunst om samen de nieuwe dag te verwachten. We gaan bloemen maken met in het hart geschreven de hoop die u ziet. Die bloemen worden op de eerste kerstdag geopend.

Vandaag laten we ons zeggen dat we waakzaam moeten zijn. Want het gevaar dreigt dat we de vijgenboom niet naar waarde schatten. Dat we de rampen meer gewicht geven dan de hoopvolle momenten. Dat we ons hoofd laten zakken. Ach ja. Kijk om je heen. Het wordt niet beter.

Laat hij jullie niet slapend aantreffen wanneer hij komt. Zo eindigt de lezing. En direct daarna vertelt Marcus de lijdensgeschiedenis. En we weten wat er dan gebeurt. De leerlingen vallen in slaap als Jezus vlak voor zijn kruisiging staat en bidt op de Olijfberg. En de haan waarover de gelijkenis spreekt zal kraaien bij het verraad van Petrus. Op dat punt is er niets veranderd. Het is niet gemakkelijk waakzaam te blijven. Wie slaapt, geeft op. Trekt zich terug. Als ik het niet meer zie zitten, trek ik de dekens over mijn hoofd. Het lijkt zo niet van deze wereld als we zeggen dat het anders kan, anders zal zijn. Voor we het weten overschreeuwen we onszelf. Toch is het zaak om ons niet door het duister te laten pakken.

De mensen in de tijd van Jezus dachten echt op de rand van de geschiedenis te leven. Ze verwachtten de komst van de Messias, een heel nieuw begin. Die verwachting is niet uitgekomen. In iedere geval niet zo. Onze kijk is veranderd. Onze wereldbeeld is veranderd. We lopen het gevaar daarmee ook de verwachting te verliezen. Maar Jezus spreekt tot ons over de hoofden van de leerlingen heen: Wat ik tegen jullie zeg, zeg ik tegen iedereen: wees waakzaam!

Kerst is voor mij een momentje dat mij waakzaam maakt. Ik ervaar kerst altijd als een heel bijzonder moment. Er wordt een kind geboren. En dan? Er worden zoveel kinderen geboren. We zouden er aan voorbij gaan. De meeste mensen gingen er ook aan voorbij. Het waren de herders die kwamen. Het uitschot, de buitenbeentjes. En wat zou dat kind niet allemaal veranderen. Kijk nou eens om u heen. We zouden hier niet zitten als dat kind er niet was geweest. Over de christelijke geschiedenis is heel wat te zeggen. Heel veel negatiefs. Ik wil daar niet aan voorbij gaan. Maar er is ook heel veel positiefs gebeurt. Mensen zijn ons voorgegaan die aan de geboorte van een kind nieuwe hoop ontleenden om een ander leven te lijden. Zij belichaamden een nieuw begin.

In de kerk zijn we begonnen te zeggen, dat het nieuwe begin al onder ons is. En ik vind dat eigenlijk wel mooi. Ik geloof er ook in. Bij het kruis viel er donkerte over het land. De eerste paasdag begon stralend. De leerlingen gingen terug naar Galilea. Hoezo nieuw beginnen?! Zij durfden het aan de boodschap van het komend koninkrijk voor te zetten. Zij hadden genoeg gezien om te geloven. En ermee aan het werk te gaan.

Einar is vanmorgen begonnen met een klein verhaal. Wanneer is de nacht ten einde en begint de nieuwe dag? Dat was de vraag. De rabbi zei: Het is als je in het gezicht van een ander mens kunt kijken en daarin je zuster of broeder ziet. Misschien moet je met de lezing van vandaag voor ogen

wel zeggen: Het is als je in het gezicht van een ander mens durft kijken. Niet alleen kunt kijken, maar ook durft te kijken.

Rampen kunnen je wantrouwig maken. Ik zie veel wantrouwen om me heen. Nederland is een bang en boos land geworden, kopte vorige week de Groene Amsterdammer. We zijn ons geloof verloren. Ons vertrouwen. En wij niet alleen. Het lijkt wel een besmettelijke ziekte. Steeds meer groepen trekken zich terug op het eigen erf. In Amerika zie je de problemen altijd het eerst. En ik denk aan Ferguson, waar angst van wit voor zwart manifest werd. In het donker wordt gevochten. Worden winkels in brand gestoken. Wie durft de ander te zien? Is er nog een vijgenboom. Of is die ook omgehakt?

Het is alsof we in een Godloze wereld leven. Ramp volgt op ramp. Wie zou nog spreken van hoop? En dan horen wij het evangelie van Marcus. Jezus keert terug. De liturgie van de kerk laat het ons beleven. Het is alsof we op de eerste dag van de week tussen donker en licht leven. Wees waakzaam horen we. Want het wordt kerst. Het kind wordt geboren. Het wordt Pasen. Het wordt licht. In het midden van de tijden, in de schemer van donker en licht komt hij op ons af, in wie wij de trekken van onze broeder mogen ontdekken. Wie Hem durft te zien, durft ook zijn buurman te zien; en zijn buurvrouw. Het einde van de nacht ... wij worden aangespoord om erop te letten en het daglicht tegemoet te gaan.

Amen.

Trinette Verhoeven

Voorbeden

Wij bidden voor mensen die mensen getroffen zijn door onrecht, geweld, haat, ziekte, in het bijzonder bidden wij, voor de mensen die getroffen zijn door de verschrikkingen van de Ebola-epidemie, voor de slachtoffers en nabestaanden van de vliegcrash met vlucht MH17, voor de mensen in Oekraïne, in Gaza, in Zuid Soedan, de slachtoffers van Boko Haram en IS, voor de mensen die lijden onder de terreur van de drugsmaffia in Mexico voor de vluchtelingen op de wereld en degenen die hier 'illegalen' worden genoemd.

Wij bidden ook voor mensen, die zich niet neerleggen bij de macht van de sterken, die zwakken steunen, die hoop bieden op nieuw leven, het zachte hout waaruit de bladeren zich ontvouwen – teken dat de zomer eraan komt.

Tafelgebed:

Omwille van Hem
die verscheen in het donker van de tijden
en het licht meebracht

Omwille van Hem die ons gebod
het brood te delen en de wijn te schenken
ter nagedachtenis aan hem

wiens dood wij verkondigen
totdat hij komt

Omwille van Hem
die ons de ogen opende
voor al het goede

die zichzelf gaf
met huid en haar

Omwille van Hem
delen wij het brood van tranen om de wereld
en de wijn van de voorsmaak van het geluk
dat ons deel zal worden
als wij het donker voorgoed achter ons hebben
gelaten